

Autor stawia tezę, że zmiana w kierunku zrównoważonej gospodarki i zrównoważonego stylu życia możliwa jest tylko wtedy, gdy narzędziom naukowym i technicznym towarzyszyć będzie zmiana świadomości nie tylko w gospodarce rolnej, ale także ogólnie w gospodarce, w polityce i społeczeństwie.

Rolnictwo jest największym użytkownikiem gruntów na świecie. Ma ono wyjątkowe znaczenie dla przyszłości ludzkości. Służy w szczególności zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego. Na tym tle Autor zauważa potrzebę zwiększenia świadomości społecznej oraz znaczenie „małych kroków, które mogą przyczynić się do większego rozwoju”. Nikt nie jest bowiem bliżej ziemi niż rolnik.

Walter Frenz, *Trockenheitsbeihilfen für die Landwirtschaft* (Dopłaty z tytułu susz dla rolnictwa), AUR 2018, nr 9, s. 322 – 325.

Punktem wyjścia rozważań jest stwierdzenie, że przedłużający się okres suszy i upałów latem 2018 r. zrodził potrzebę udzielenia wsparcia rządowego poszkodowanym rolnikom. Celem rozważań jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu regulacje dotyczące wsparcia rolników w tym zakresie zgodne są z unijnym zakazem pomocy, tak aby ich stosowanie nie rodziło konieczności zwrotu udzielonego wsparcia.

Przeprowadzone w artykule rozważania, oparte na analizie regulacji unijnych, w tym głównie traktatowych, oraz krajowych, uzasadniły przyjęcie przez Autora konkretnych wniosków. Pomoc dla rolników z powodu wielotygodniowych upałów i suszy latem 2018 r. jest zgodna z prawem UE. Mimo że susze nie mogą być już kwalifikowane jako klęski żywiołowe, to nadal mogą stanowić nadzwyczajne zdarzenia uzasadniające udzielenie wsparcia. Odmienne stanowisko byłoby sprzeczne z zasadami rynku wewnętrznego UE oraz zagrażałoby funkcjonowaniu rolnictwa.

OPRACOWANIE: ŁUKASZ MIKOŁAJ SOKOŁOWSKI
orcid: 0000-0001-7391-7205

„Diritto Agroalimentare”

Pietro Masi, *La filiera alimentare, l'operatore alimentare, l'alimento* (łańcuch dostaw żywności, dostawca żywności, żywność), DA 2018, nr 3, s. 575 – 591.

Artykuł dotyczy zależności pomiędzy takimi pojęciami, jak łańcuch dostaw żywności, dostawca żywności oraz żywność z punktu widzenia prawa gospodarczego oraz prawnej ochrony bezpieczeństwa żywności. Wskazuje na złożone ramy prawne oraz ich tendencje ponadnarodowe, które często mają charakter popularyzujący pewne postawy sprzyjające prewencji w kontekście bezpieczeństwa żywności. Eksponuje także rolę, jaką w prawie żywnościowym odgrywa dorobek nauk przyrodniczych i technicznych. Pojęcia, do których odnosi się artykuł, zostały scharakteryzowane z jednej strony

w odniesieniu do producentów i dostawców żywności, a z drugiej strony konsumentów jako podmiotów nieprofesjonalnych, a przez to słabszych.

Autor analizuje definicję „żywności” przez pryzmat „produktów rolnych”, termin „dostawcy żywności” ujmuje z punktu widzenia jego obowiązków i odpowiedzialności, a „łańcuch dostaw żywności” w kontekście cyklu życia produktu w ramach obrotu pomiędzy różnymi podmiotami działającymi na rynku. Wskazane pojęcia oraz powiązania pomiędzy nimi wiążą się z zasadami identyfikowalności i dostępu do informacji o produkcji, poszanowaniem standardów i jakości, relacją pomiędzy zdrowiem człowieka i żywnością, oraz ochroną przed działaniami mogącymi zaszkodzić bezpieczeństwu żywności. Te ostatnie przejawiają się m.in. w problemie podrabiania żywności czy fałszowaniu jej jakości, a kontrola tych zagrożeń implikuje wdrażanie coraz to nowszych środków ostrożności, z którymi mogą mieć problem szczególnie mali przedsiębiorcy działający na rynku produktów żywnościowych.

Stefano Masini, *Agromafie: tipologia criminale e connotazione normativa dell'associazione per delinquere* (Agromafie: typologia kryminalna i konotacje normatywne organizacji przestępczych), DA 2018, nr 3, s. 593 – 620.

Przedmiotem rozważań autora jest aktywność zorganizowanych grup przestępczych działających w sektorze rolno-żywnościowym we Włoszech. Analizę sposobów działań tych podmiotów rozpoczyna od zakreślenia ich profilu organizacyjnego i specyfiki rynku włoskiego. Podkreśla on konieczność podjęcia stosownych reform norm regulujących rynek produktów rolno-żywnościowych, skierowanych przeciwko działalności przestępczej podejmowanej przez organizacje mafijne. Działają one w typowy dla siebie sposób, przede wszystkim poprzez zdobycie przewagi konkurencyjnej, kontrolowanie terytorium i działającego na nim łańcucha dostaw żywności, pogarszanie oferty konkurencji oraz straszenie konsumentów. Autor konkluduje, że należy jak najszybciej ocenić wpływ przestępczości zorganizowanej na sektor rolno-spożywczy i realizować cele w zakresie bezpieczeństwa poprzez wybór odpowiednich środków interwencyjnych.

Giuseppina Pisciotta, *Brevi riflessioni sul contratto di affiancamento in agricoltura* (Krótkie rozważania na temat umowy wsparcia w rolnictwie), DA 2018, nr 3, s. 643 – 659.

Autorka porusza problematykę stosunkowo nowej instytucji w prawie włoskim – umowy wsparcia w rolnictwie. Została ona uregulowana w art. 119 i 120 ustawy nr 205 z 2017 r. (tzw. ustawa stabilizacyjna). Umowa ta jest prawną formą zmiany generacji *inter vivos* w rolnictwie. Zawierana jest pomiędzy młodym rolnikiem, między 18 a 40 rokiem życia, który nie jest samoistnym posiadaczem nieruchomości rolnych, a przedsiębiorcą rolnym lub rolnikiem w wieku powyżej 65 roku życia lub będącym na emeryturze. Instytucja ta ma za zadanie wyposażyć młodego rolnika w niezbędną wiedzę, kompetencję i środki do podjęcia działalności rolniczej.

Założeniem prawodawcy włoskiego było z jednej strony ułatwienie startu młodym rolnikom, a z drugiej zapewnienie zmiany generacyjnej małych, rodzinnych przedsiębiorstw rolnych, które w dużej mierze odpowiadają za produkcję tradycyjnych włoskich produktów rolno-żywnościowych. Autorka analizuje poszczególne elementy nowego rodzaju kontraktu i sygnalizuje potrzebę zmian ze względu na istniejące obecnie luki prawne dotyczące omawianej instytucji.

OPRACOWANIE: ELIZA JACHNIK

orcid: 0000-0003-4049-2268

„Rivista di Diritto Agrario”

Pamela Lattanzi, *L'agricoltura di fronte alla sfida della digitalizzazione. Opportunità e rischi di una nuova rivoluzione* (Rolnictwo wobec wyzwań cyfryzacji. Możliwości i ryzyko nowej rewolucji), RDA 2017, z. 4, s. 555–598.

Artykuł dotyczy prawnej problematyki cyfryzacji w rolnictwie. Cyfryzacja, obok innowacji, stanowi ważny element rozwoju rolnictwa. Zjawisko to wpisuje się w strategię Komisji Europejskiej w obszarze jednolitego cyfrowego rynku funkcjonującego, który podlega ekonomii opartej na bazach danych. Jest to złożony ekosystem angażujący różnych uczestników, wśród których występują producenci, badacze, dostawcy infrastruktury współpracujący ze sobą w celu uczynienia danych przydatnymi do użytku w sposób umożliwiający tworzenie innowacyjnych aplikacji, w tym skupionych na dostępie i przetwarzaniu danych. Relacje na rynku podporządkowanym bazom danych kształtują regulacje dotyczące ochrony danych osobowych, praw własności intelektualnej.

Zdaniem Autorki, rozwój rolnictwa dąży do tzw. rolnictwa inteligentnego („smart”), zwłaszcza w ramach wspólnej polityki rolnej po 2020 roku. Przedsiębiorcy rolni będą musieli sprostać wymogom zarządzania danymi generowanymi i gromadzonymi w wykorzystywanym sprzęcie rolniczym i radzić sobie z kwestią własności tych danych.

Giuliana Strambi, *La questione delle terre incolte e abbandonate e le leggi sulle “banche della terra”* (Kwestia nieuprawianej i porzuconej ziemi oraz regulacje banków ziemi), RDA 2017, z. 4, s. 599–632.

Nadanie nieuprawianej ziemi jest dawną instytucją włoskiego prawa rolnego z okresu powojennego (1978 r.), będącą przykładem interwencji publicznej w rolnictwie o celach ekonomicznych. Kwestie banku ziemi uregulowała np. ustawa regionalna nr 80 w 2012 roku w regionie Toskanii. Celem tego aktu prawnego jest wsparcie młodych rolników w dostępie do terenów rolnych i leśnych w taki sposób, by miała miejsce waloryzacja terenów publicznych i prywatnych pod względem ich funkcji